

Vinterpakken - høring av regelverksforslag fra Europakommisjonen – Innspill fra AS ROCKWOOL til OED

Norge har ikke innført EUs energieffektiviseringsdirektiv men samtidig har regjeringen forpliktet Norge til å være med på hele EUs klimapolitikk. EED kunne ha vært implementert gjennom EØS avtalen men dette har Norge valgt å ikke gjøre per i dag. Norske myndigheter legger vekt på en nasjonal tilpasning til energieffektivisering, og satte nylig et foreløpig nasjonalt EE mål på 10 TWh for eksisterende bygg. I tillegg ble energikapittelet i TEK 10 endret.

Likevel vil vi påpeke at det er uklart for oss som satser mye i markedet for energieffektivisering hva norske myndigheter ser for seg av nødvendige tiltak innen energieffektivisering i årene som kommer. Norge har forpliktet seg til EUs klimapolitikk. Når EU kommisjonen nå innfører et bindende mål på 30% og energieffektivisering løftes frem som et spesielt viktig tiltak etter Paris avtalen, er det jo sentralt at regjeringen nå akselerer opptaket EU-regelverket for energieffektivisering også i Norge.

I denne sammenheng er det også svært viktig at en fremtidig definisjon av «nesten null energihus» (NZEB), i forbindelse neste revisjon av energikapitelet i TEK 10, faktisk tar hensyn til passive energiløsninger i samspill med fornybar energiforsynings løsninger. Det må vektlegges at byggets klimaskjerm har en energimessig kvalitet som er uavhengig av type energiforsyning, da en bygningens levetid typisk betyr utskiftning av bygningens varmesystem opp til flere ganger i løpet av byggets levetid. Både på EU nivå og i Norge vil det derfor være viktig at behovet for energieffektivisering av bygninger ikke uthules av økt fornybarandel til oppvarming. Lavere energibehov er en forutsetning for å nå lavutslippssamfunnet. I tillegg vil det uten et lavere energibehov forbli nødvendig med dyr kapasitetsutbygging til de perioder hvor fornybar energi ikke kan sikre energiforsyningen.

Norge i lys av den foreslåtte vinterpakken

EU-kommisjonen fremmet 30. november 2016 forslag til et revidert energieffektiviseringsdirektiv (EED II) som er en del av kommisjonens arbeid med energiunionen og fremleggelsen av den såkalte "vinterpakken". Det er nå satt et bindende energieffektiviseringsmål på 30 % på EU-nivå innen 2030.

Klimaavtalen i Paris legger til grunn at EU-landene må bidra mer for å kunne nå togradersmålet. Kommisjonen har derfor lagt stor vekt på energieffektivisering for oppnå dette. EU kommisjonen øker derfor EE målet økes fra 27 prosent til juridisk bindende 30 prosent, som vil innebære vi vil se en reduksjon energiforbruket med 30 prosent innen 2030.

Sett fra ROCKWOOL sin side mener vi ambisjonsnivået på 30% energieffektivisering innen 2030 i stor grad er "business as usual". Målet gjenspeiler ikke den teknologiske utviklingen og er ikke ambisiøst nok i forhold til formålet med Paris-avtalen. Tidligere analyser av aktuelle Fraunhofer¹ har vist at det innenfor EU er et kostnadseffektivt innsparingspotensial

¹ Research by the Fraunhofer Institut the EU has a 41% cost-effective end-use energy savings potential for 2030 - http://energycoalition.eu/sites/default/files/Fraunhofer%20ISI_ReferenceTargetSystemReport.pdf.

på 40% innen 2030, som også er ambisjonsnivået EU-parlamentet gjentatte ganger har stemt for tidligere. EU-kommisjonens egne konsekvensutredninger («impact assessment reports») viser at det på en rekke viktige områder er betydelig større fordeler med et mer ambisiøst mål enn 30% energieffektivitet (BNP, sysselsetting, helse, forsyningssikkerhet og forbedret luftkvalitet).

Det er velkjent at bygningsmassen i EU står for en stor andel av energiforbruket, mer enn 40 prosent. Renovering av bygg, inkluderte gode passive løsninger som etterisolering bygningskroppen, gode vinduer, tetting med mer vil være helt sentralt for å nå disse målsetningene i samspill med fornybar energiforsyning. For alle nye bygninger skal i tillegg være tilnærmet passive og på sikt utstyres med teknologi som gir mulighet for å lade egen el-bil der man bor.

Offentlige bygg er også viktig. I Norge har vi en stor offentlig bygningsmasse. EU sitt mål for den offentlige bygningsmassen er nullutslipps- eller plussbygg. Det legges også opp til at myndighetene i hvert land legger frem renovasjonsplaner for hvordan en 30 prosent reduksjon skal gjennomføres. Dette innebærer at det vil komme et krav til hvert enkelt land om å styrke de økonomiske virkemidlene for energieffektivisering.

Resultat som oppnås er mer fornybar energi til transport og industri i tillegg til andre samfunnsnyttige oppgaver og mindre forbruk av energi til oppvarming av eldre bygninger som lekker varme. Fornybar energi anvendt til elektrifisering av det norske samfunnet er helt vitalt for at Norge skal nå lavutslippssamfunnet fremover. Bare transportsektoren i Norge står for 30% av alt CO2 utslipp, samtidig øker transportbehovet år for år. For å nå Norges klimaforpliktelser må utslippene mot null.

Potensialet for redusert energiforbruk i eksisterende bygg i Norge er stort og allerede kjent informasjon for norske myndigheter. I henhold til Enova sin barrierestudie fra 2012² ble det rapportert at norske husholdninger utgjør en betydelig energibrukssektor med sine 2,2 millioner bebodde enheter. Disse står for en årlig stasjonær energibruk på om lag 45 TWh, tilsvarende nær 27 prosent av den totale stasjonære energibruken. Det tekniske potensialet, som innebærer en total teknisk oppgradering av alle eksisterende boligenheter til TEK 10-nivå1 i 2020 og at all nybygging i perioden 2010-2020 skjer på lavenerginivå, utgjør en årlig energisparing på 13,4 TWh.

Beregnet energibruk i norske yrkesbygninger i 2010 var på 35,4 TWh, som utgjorde om lag 21 prosent av total stasjonær energibruk. Det tekniske potensialet for yrkesbygg ble beregnet til å utgjøre en årlig energisparing på 19,5 TWh.

Det må selvfølgelig defineres hva som er et realistisk praktisk gjennomførbart bygningsteknisk nivå for energieffektivisering. Trolig er oppgradering til TEK 10 nivå for all rehabilitering for krevende og trolig for kostbart. Samtidig må vi ikke miste av synet poenget, at potensialet er der og stort, og det er kjent og kartlagt informasjon. Norge må derfor avgjøre politisk når vi skal ta fatt på denne viktige oppgaven og iverksette tilstrekkelige tiltak som virker.

² Potensial- og barrierestudie, Energieffektivisering i norske bygg, Enova, 2012

Enova og Husbanken er myndighetenes sentrale instrumenter for å iverksette politikk rettet mot energieffektivisering i bygg. I 2017 fikk Enova nye føringer for hvordan egne virkemidler skal innrettes, men fremdeles savner vi tilstrekkelig fokus på energisparing rettet mot eksisterende bygg ved bruk av passive tiltak. Dette må til hvis Norge skal følge opp og tilpasse seg de politiske føringene fra EU kommisjonen.

Riksrevisjonen la frem sin undersøkelse av myndighetenes arbeid med energieffektivitet i bygg i 2016³. I undersøkelsen fremkom flere ting, blant annet de juridiske virkemidlene for energieffektivisering ikke fungerer for eksisterende bygg. Energikravene i regelverket fungerer i begrenset grad som et virkemiddel. Uklarheter om hvilke tiltak som omfattes av begrepet hovedombygginger, bidrar til at regelverket i liten grad får anvendelse på eksisterende bygg. I tillegg ble det påpekt at myndighetene ikke har kunnskap om i hvilken grad energikravene blir etterlevd, og et flertall av kommunene fører ikke tilsyn med etterlevelsen.

Riksrevisjonen påpekte også at Enovas boligsatsing har hatt svært liten effekt som virkemiddel for å påvirke energibruken i boliger. Det fremkom at ordningen «*Støtte til helhetlig oppgradering av bolig*», som ble opprettet i 2013 nesten ikke ble anvendt. Ordningen er Enovas støtteordning for boligeiere som vil gjennomføre betydelige tiltak for å redusere energibruken i boligen vesentlig.

En av utfordringene sett fra AS ROCKWOOL sin side er at den tekniske terskelen for å få støtte til rehabilitering er høy, det vil si nødvendig å oppgradere til TEK 10 eller bedre. Dette begrenser bruken av ordningen da nivåene blir for kostbare og omfattende for boligeier. Det vises her til poenget over angående det tekniske potensiale for energieffektivisering i eksisterende bygg og hva som er praktisk gjennomførbart, som fremgår av Enova sin egen barrierestudie.

ROCKWOOL tror en del av løsningen fremover må være forhåndsdefinerte tiltak på et ambisjonsnivå som medfører betydelige energibesparelser og/eller utslippsreduksjoner, samtidig som de ikke er så krevende at folk flest ikke vil gjennomføre tiltakene. Samtidig må eventuelle ordninger fremme tiltak som er bedre enn det man normalt ville ha gjort når man energi oppgraderer boligen sin.

I denne sammenheng vil vi minne om tiltak som ble foreslått i rapporten «*Skattefradrag for ENØK⁴*» overlevert tidligere Miljøvernminister Tine Sundtoft i rapport i møte med NBBL, BNL, Bellona, Naturvernforbundet, Zero og tidligere Norsk Teknologi (se rapport side 4 og 5) i februar 2014. Poenget med å nevne tiltakslisten her, er at de foreslåtte tiltakene var en forent liste mellom aktører i bransjen som leverer produkter, løsninger og teknologi rettet mot passive og aktive energitiltak på bygg. Forslagene var også basert på markedserfaringer og i konsensus med ovennevnte organisasjoner.

I lys av diskusjon om tekniske nivåer må EU-kommisjonen også være mer ambisiøs. Vi etterlyser at EU-kommisjonen høster erfaring fra erfaringene regelverk for nybygg og regelverk for energiforbruk og bruker dette til en forbedring av riktige nivåer for

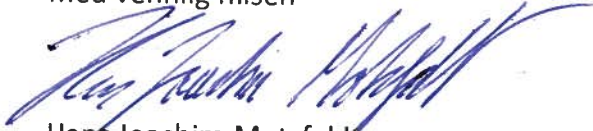
³ Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med energieffektivitet i bygg; Dokument 3:4 (2015–2016)

⁴ Skattefradrag for enøk; Møte med Klima- og miljøminister Tine Sundtoft og NBBL, BNL, Bellona, Naturvernforbundet, Zero, Norsk Teknologi Oslo, 24. februar 2014

eksisterende bygningsmasse. For eksempel har flere land, inkludert Norge og Danmark, innført frivillige energiklasser for renovering. Det er viktig at EU jobber for å få frem en benchmark som igjen blir viktig for planen om fremtidige finansieringsløsninger tilknyttet gjennomføringen av vinterpakken.

Hvis EU skal nå sine klima- og energimål samt forsyningssikkerhet er energieffektivisering av bygningsmassen helt avgjørende for å lykkes. Hvis initiativet overlates til den enkelte bygningseier, vil ikke målene nås! Det er derfor helt avgjørende at det lages gode rammevilkår og incitamentsstrukturer i tiden fremover som er tilpasset EU sitt rammeverk og Norges klimaforpliktelser ovenfor EU.

Med vennlig hilsen

Hans Joachim Motzfeldt
Samfunnskontakt AS ROCKWOOL